

Tanterv a
VALLÁS
tantárgy részére
Előkészítő -X. osztály
REFORMÁTUS FELEKEZET
a súlyosan fogyatékos tanulók részére

Bukarest, 2018

Általános bemutatás

A *Vallás* tantárgy tanterve egy új kompetencia központú curriculáris tervezési modell szerint van kidolgozva. A tanterv felépítésének megvalósítása hozzájárul az elemi iskolai ciklusba járó diák képzési profiljának a fejlesztéséhez. A tantárgy szempontjából a kompetenciákból kiinduló oktatásra való irányultság megengedi a tanulás céljának és a cselekedtetés kihangsúlyozását a tanuló személyiségfejlesztésében.

A tanterv szerkezete magába foglalja a következő elemeket:

- Bemutató érvelés
- Általános kompetenciák
- Sajátos kompetenciák és példák a tanulási tevékenységekre
- Tartalmak
- Módszertani javaslatok

A kompetenciák strukturált ismeret-, készség- és attitűd egységek, melyeket a tanulás útján lehet fejleszteni, s amelyek lehetővé teszik egy szakterületen belül megnyilvánuló különböző helyzetek általános problémáinak a megoldását.

A Vallás tantárgy szintjén megcélzott **általános kompetenciák** a diák által, a teljes elemi ciklusban megszerezhetőket jelölik ki.

A **specifikus kompetenciák** az általános kompetenciákból származnak, ezek elsajátításának szakaszait képviselik és egy tanítási év alatt alakíthatóak ki. A specifikus kompetenciák kialakításához a tanterv, különböző tanulási tevékenységeket ajánl, ezek a tanuló konkrét tapasztalataira hasznosítják, amelyek megfelelő didaktikai stratégiákat integrálnak különböző helyzetekben.

A tanítás tartalmi úgy épülnek fel, hogy a diákok elsajátíthassák az alapvető készségeket. Ennek megfelelően a következő területekbe vannak csoportosítva: Isten gyermeke vagyok; Mindenkor Istennel; Isten gondviselésében; Ünnepeink együtt!

A módszertani javaslatok magukba foglalják a didaktikai stratégiákat és a folyamatos értékelés elemeit. Jelen tanterv egy rugalmas kínálatot javasol, mely megengedi a tanárnak, hogy módosítsa, hozzátegyen vagy kicseréljen tanulási tevékenységeket. A cél ezáltal egy személyre szabott tanítás, oktatás megvalósítása, amely biztosítja, a tantervben előírt, beütemezett kompetenciák kialakítását minden évfolyam és minden tanuló esetében.

Feltételezi a játékos tanulás, a játszva tanulás szintjéről – mely jellemző az első három évfolyamra -, való áttérést egy összetettebb módszertani rendszerre, mely megenged egy, a tanulók tudásszintjének megfelelő, valamint a fejlesztési igényeiknek megfelelő differenciált oktatást.

A *Vallás – református felekezet* tantárgyi tanterve a speciális oktatás elemi tagozatának a tantervi ajánlását képezi. Az oktatási keretervben, az Ember és társadalom műveltségterületen belül, egy tanév során heti egy órát biztosít a tantárgy számára. A vallás tantárgyának tanulmányozása fokozatosan fejleszti a kompetenciákat a tanulók kor-specifikus tapasztalatán keresztül, hangsúlyt fektetve a tanulók személyiségfejlődésének affektív-attitűdbeli és cselekvési dimenzióit.

Általános kompetenciák

1.Sajátos valláserkölcsi viselkedési szabályok alkalmazása különböző élethelyzetekben

2.A vallási értékekkel összhangban lévő együttműködés gyermekekkel és felnőttekkel családias környezetben

3.A hétköznapi életelemeinek aktív feltárása saját hitének szemszögéből

ELŐKÉSZÍTŐ OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és példák tanulási tevékenységekre

1. Sajátos valláserkölcsi viselkedési szabályok alkalmazása különböző élethelyzetekben

Előkészítő osztály
1.1. A vallási meggyőződés elemeinek felismerése - beszélgetések Isten jelentőségéről saját életünkben - szemléltető didaktikai játékok, a gyerekek vallási tapasztalatainak hasznosításával (mások segítése, templomi szertartásokon való részvétel, imádságok stb.) - templomok felismerése különböző épületek képei közül - imádság gesztusának felismerése
1.2. A keresztény magatartási jellemzőinek megfigyelése a mindennapi élet helyzeteinek felhasználásával - saját és mások jó cselekedeteinek felismerése (szerepjátékok „Így igen/Így nem) - mesehallgatások, melyekben kiemelkednek a helyes és a helytelen viselkedések
1.3. Az erkölcsi-keresztény viselkedés szabályainak alkalmazása a családban - a család, iskola, közösség viselkedési szabályainak ismerete - viselkedési szabályok betartása a tanítási órán és a templomban - szerepjátékok: „Mikor, hogy viselkedek..?”, „Hogyan viselkedek egy adott helyzetben...?” - erkölcsileg helytelen viselkedés elutasításának kifejezése - templomi látogatások

2. A vallási értékekkel összhangban lévő együttműködés gyermekekkel és felnőttekkel ismert környezetben belül

Előkészítő osztály
2.1. Felelősségvállalás a csoporton belül, amelyhez tartozik, a felnőtt javaslata alapján — különböző személyek (gyereke, szülők, tanárok) társadalmi szerepeinek azonosítása, és az ezeknek megfelelő felelősség meghatározása - önkéntes tevékenységeken való részvétel az iskola és az egyházközség stb. más tagjaival együtt - szerepjátékok a felelősségvállalás céljából különböző helyzetekben (a családban, az iskolában)
2.2. Az emberek közti hasonlóságok és különbségek azonosítása - a sokféleség elemeinek azonosítása (fizikai jegyek, anyanyelv, tulajdonságok, viselkedés, kedvelt dolgok vagy ételek stb.) - mások véleményével szembeni egyetértés/elutasítás gyakorlása - közösség személyeivel való találkozásokon való részvétel nevelési szempontból releváns témákban - egyszerű vallási szövegek, versek meghallgatása, amelyekben a tolerancia megmutatkozik - egyszerű vallási filmek megtekintése, amelyekben a tolerancia gondolata jelen van

3. A hétköznapi élet elemeinek aktív feltárása saját hitének szemszögéből

Előkészítő osztály
3.1. Ismert vallási események jelentőségének magyarázata - vallás-erkölcsi terület szavainak használata és megértése (Húsvét, Karácsony) - képek felismerése megfelelő témákban (plakátok, rajzok stb.) - Jézus életével kapcsolatos képek felismerése - rövid imádságok, vallásos éneke stb. meghallgatása és/vagy megtanulása, a vallási fogalmak és kifejezések magyarázatával
3.2. A családi életet befolyásoló vallási jelentőségű ünnepek és események azonosítása - beszélgetések az emberi élet vallási eseményeiről (keresztelő, esküvő, születésnap, stb.), a gyerekek konkrét tapasztalatai felhasználásával - a gyermek és a család életéből származó releváns képek elemzése (családi fotók és albumok,

nyilvános képek stb.)

- a különböző ünnepek jellegzetességeinek bemutatása
- vallásos énekek elsajátítása
- iskolai ünnepségeken való részvétel
- különböző vallási témákkal kapcsolatos projektek végrehajtása („Hogy ünnepeltem a Karácsonyt?”, „Hogyan készülünk Húsvétra” stb.)

Tartalmak

Tartalmi területek	Előkészítő osztály
Isten gyermeke vagyok	Az Isten szeretetből teremtet - Az ember a Föld legfontosabb élőlénye - Isten és a szüleim gyermeke vagyok - Mit jelent kereszténynek lenni - Hogyan beszélek társaimmal - Mit érzek mások iránt - Hogyan kell viselkednie egy kereszténynek - Egy nap a keresztény életemben.
Mindenkor Istennel	Isten mindig velem van <i>Isten egy szép világot ajándékozott nekünk</i> <i>Jézus szereti gyermekeit</i>
Isten gondviselésében	Isten megtanít, hogy szeresük egymást <i>A családom</i> - Keresztény vagyok az iskolában is <i>Első barátaim</i> - A templom az életemben - Keresztények a templomomban - Az emberek az egész világban
Ünnepeljünk együtt!	Karácsony Isten ajándéka az embernek - Jézus születése, gyermekek öröme - Hogyan ünnepeljük a Karácsonyt? Húsvét, az Isteni ajándék beteljesülése - A gyermekek öröme Virágvasárnap és Húsvétkor - hogyan ünnepelünk Húsvétkor
A tanítási tartalmak elemeinek listája kiegészül egy sor túlnyomóan felekezeti típusú meghatározott elemek együttesével (imádságok, bibliai szövegek, vallásos énekek), melyeket javasunk minden évfolyam, osztály során feldolgozni. Ezeket nem kell olyan módon elemezni, mintha önálló tartalmi egységet képeznének, de módozatokat alkotnak a fent említett témák illusztrálására.	
Túlnyomóan felekezeti típusú elemek	Előkészítő osztály
Imádságok	<i>A tanóra elején és végén a „Mi Atyánk” elmondása, imádságok étkezések után, lefekvéskor stb.</i>
Bibliai szövegek	<i>Ef.6,1: „Gyermekek! Engedelmeskedjete szüleiteknek az Úrban, mert ez a helyes.”</i> <i>Róm.12,15: „Örüljete az örülőkkal. Sírjate a sírókkal.”</i> <i>Róm 12,17:”Ne fizessete senkinek rosszal a rosszért!”</i>
Vallásos énekek	489, 497, 194 (számú énekek a Református Énekeskönyvből) Szeress szeress, úgy ahogy Isten téged szeret Szívem csendben az Úrra figyel ki segít

I. és II. osztály

Sajátos kompetenciák és példák tanulási tevékenységekre

1. Sajátos valláserkölcsei viselkedési szabályok alkalmazása különböző élethelyzetekben

I. és II. osztály
1.1. A vallási meggyőződés néhány alapvető aspektusának ismertetése, a saját tapasztalat felhasználásával - az ima és a kérelem közötti hasonlóságok és különbségek felismerése (párbeszéd, szerepjátékok, történetek) - a bibliai személyek képeinek azonosítása - a református egyház jellemzőinek felismerése - a templom azonosítása megadott képsorozatból
1.2. A keresztyén viselkedési jellemzőinek azonosítása, a mindennapi élet helyzeteinek felhasználásával és a Bibliai személyek példájának alkalmazásával - meghallgatni és megérteni a különböző emberek viselkedését (a mindennapi életből, a Bibliából, a morális tartalmú történetekből stb.) - mesék meghallgatása, amelyek kiemelik az Istenbe vetett hit szerepét - bibliai történetekben az emberek pozitív és negatív viselkedésének azonosítása
1.3. Az erkölcsi-keresztyén viselkedés szabályainak alkalmazása valós vagy képzeletbeli életkörnyezetben - a viselkedési szabályok alkalmazása különböző helyzetekben (iskola, család, templom, utca, természet stb.) - a megadott különböző helyzetekben felismerni az erkölcsi-keresztyén magatartás egyes szabályainak betartását / megsértését - erkölcsi-vallási szempontból relevánsak, különböző viselkedési szabályok meghatározása a kis csoportokban és / vagy az osztály szinten, vagy más kontextusok (iskola, család stb.) - osztályban betartandó erkölcsi-keresztyén viselkedés szabályainak kialakításában való részvétel

2. A vallási értékekkel összhangban lévő együttműködés gyermekekkel és felnőttekkel ismert környezetben belül

I. és II. osztály
2.1. A felelősség felvállalása iránti érdeklődés megnyilvánulása a tagsági csoportban - a felelősség azonosítása a különböző tagsági csoportokban (család, iskola, baráti társaság stb.) - történetek meghallgatása, amelyek példákat mutatnak be bizonyos csoportok szerepének és felelősségének vállalására - szerepjátékok felelősségvállalás megélésének céljából (családi, iskolai stb.) - kis csoportokban a szerepek leosztása az egyszerű feladatok megoldása során - különböző csoportos feladathelyzetekben a személyes felelősség és feladatok gyakorlása - játékonysági tevékenységeken való részvétel, az iskola, egyházközség többi tagjával stb.
2.2. A sokféleség elemeinek megfigyelése a különböző csoportokon belül - a pozitív énkép és másokról formált kép kialakítását célzó játékok (játékok saját / kollégáik tulajdonságainak leírására, szerepjátékok, "Kérdezz meg, és elmondom neked" stb.) - a sokféleség elemeinek azonosítása a hit megnyilvánulásának módjában, az iskolai és a közösségi élet valóságában (különböző felekezetű tanulók az osztályban, más kultúrákhoz / vallásokhoz tartozó templomok / kultúrák stb.) - egyszerű szövegek, versek meghallgatása, amelyek a saját személyre és másokra vonatkozó pozitív hozzáállást emelik ki - egyszerű vallási filmek megnézése, amelyek tükrözik a saját személyre és másokra vonatkozó pozitív attitűdöt emelik ki

3. A hétköznapi élet elemeinek aktív feltárása saját hitének szemszögéből

I. és II. osztály
3.1. Ismert vallási események példázása - vallás-erkölcsi terület szavainak használata és megértése (Húsvét, Karácsony) - képek felismerése megfelelő témákban (plakátok, rajzok stb.)

- Jézus életével kapcsolatos képek felismerése
- rövid imádságok, vallásos éneke stb. meghallgatása és/vagy megtanulása, a vallási forgalmak és kifejezések magyarázatával

3.2. A családi életet befolyásoló vallási jelentőségű ünnepek és események azonosítása

- beszélgetések az emberi élet vallási eseményeiről (keresztelő, esküvő, születésnap, stb.), a gyerekek konkrét tapasztalatai felhasználásával
- a gyermek és a család életéből származó releváns képek elemzése (családi fotók és albumok, nyilvános képek stb.)
- a különböző ünnepek jellegzetességeinek bemutatása
- vallásos énekek elsajátítása
- iskolai ünnepségeken való részvétel
- különböző vallási témákkal kapcsolatos projektek végrehajtása („Hogy ünnepeltem a Karácsonyt?”, „Hogyan készülünk Húsvétra” stb.)

Tartalmak

Tartalmi területek	I. és II. osztály
Isten gyermeke vagyok	Istennek gondja van rám/Isten gondoskodik rólam - Családban élek: vannak szüleim, testvéreim, nagyszüleim, rokonaim - Vannak barátaim, játszótársaim, osztálytársaim - Gyülekezethez / egyházhoz tartozom, a gyülekezeti csoport tagja vagyok - Egy néphez tartozok: anyanyelvünk, hagyományainkat és szokásaink vannak, őseinket büszkék vagyunk)
Mindenkor Istennel	Isten velem van - mikor dolgozom: öröm/a munka termése, segítek otthon és az iskolában tanulók - ünnepek alkalmából (mikor boldog vagyok): keresztelő, esküvő, születésnap, szentelés, vasárnap megszentelése, templomba járás - nehéz helyzetben: amikor félek, amikor boldogtalan vagyok megbántottak, egyedül maradtam, beteg vagyok, elvesztettem valakit vagy valamit
Isten gondviselésében	Az Isteni meggyőződés azt tanítja, hogy vigyázok másokra és hálás legyek - törődöm: a létrehozott világgal (növények, állatok, környezet védelme); társaimmal (gondoskodom a kisebbekről, segítek nekik és tisztelem az időseket, a rászorulókat és a bajban lévőket) - hálás vagyok mert: mehetek templomba, szertartásra, imádkozhatok; Dicsőítem Istent énekekkel, és dicsőítem az ő műveit A Mennyei Atyánk szeretete határoz meg minket: - legyünk engedelmesek - bánjuk meg bűneinket - hibáinkat javítsuk ki - jó cselekedetekre törekedjünk
Ünnepeljünk együtt!	Karácsony - Advent: Isten gondoskodik arról, hogy Jézus útját előkészítse (Keresztelő János üzenete) - Jézus születése: Isten helyet adott a születésre, József gondviselésére bízta az újszülött Jézust és Máriát) Húsvét - Virágvasárnap: Isten gondoskodott arról, hogy az ígért és ígérek teljesüljenek - Nagypéntek: Isten segítséget nyújtott a szenvedés során; az asszonyok és Czirénei Simon - Húsvét: Isten gondoskodott a hívivőről, hogy vigasztalja a gyászos asszonyokat

A tanítási tartalmak elemeinek listája kiegészül egy sor túlnyomóan felekezeti típusú meghatározott elemek együttesével (imádságok, bibliai szövegek, vallásos énekek), melyeket javasunk minden évfolyam, osztály során feldolgozni. Ezeket nem kell olyan módon elemezni, mintha önálló tartalmi egységet képeznének, de módokat alkotnak a fent említett témák illusztrálására.

Túlnyomóan tipusú elemek	felekezeti	I. és II. osztály
Imádságok		<i>Reggeli és esti imádság, egy mondatban kifejezett rövid hálaadási imádságok gyakorlása,</i>
Bibliai szövegek		Bibliai szövegek hallgatása: Zsoltárok 23, 6; Zsoltárok 73, 23-24a; Zsoltárok 111, 1a; Lukács 2, 14; Lukács 19, 38. - A tartalmakat példázó, szemléltető ajánlott bibliai szövegek: - Kivándorlás 2, 1–10; Efézus 6, 1–4; Lukács 5, 17–20, 24–26; 1 Királyok 18, 1–4; 1 Királyok 20; 4 Királyok 4, 1–7; Apostolok Cselekedetei 4, 32–37; Rut 1, 16.- János, 21, 1–14; János 2, 1–12; 3 Királyok 17, 1–16; Lukács 8, 40–12.49– 56; Máté 8, 23–27- Mózes 2, 15; Zsoltárok 23, 1-3.6 - Lukács 1, 5–25.76; Lukács 2, 1–7; Máté 1, 18-24; Lukács 19, 29–38; Máté 27, 27–37.50; Lukács 23, 47–49; Máté 28, 1–8.
Vallásos énekek		190, 365, 450, 489 (számú énekek a Református Énekeskönyvből) <i>Ki teremtette ezt a világot</i> <i>Ha-hahalásznak hívott Jézushoz</i> <i>Isten szeret minden kicsi gyereket</i>

III. és IV. osztály

Sajátos kompetenciák és példák tanulási tevékenységekre

1. Sajátos valláserkölcsei viselkedési szabályok alkalmazása különböző élethelyzetekben

III. és IV. osztály
1.1. Saját vallási meggyőződésének példázása - a fogalmak megértése vallási szempontból: csoda, hála, ajándék, segítség, megbocsátás, szeretet (az ember mások felé irányuló szeretete, Isten szeretete az ember iránt, az ember szeretete Isten iránt), a különböző történetek, játékok, példák segítségével - vallásos történetek hallgatása Isten szeretetéről a világ iránt - a témában releváns didaktikai játékok
1.2. Egyes hit modellek viselkedésbeli jellemzőinek kiemelése - bibliai viselkedésminták azonosítása, a taglat témák függvényében: a jó jutalma (példák: Noé, Mária és József, Jézus Krisztus stb.) - szerepjátékok a bibliai példák alkalmazásával a viselkedési szabályok betartása céljából (Noé, Jakab, Fülöp, Máté, Lukács, András, Péter stb.)
1.3. Az erkölcsi-keresztény magatartás szabályainak önálló alkalmazása különböző valós vagy képzeletbeli életkörülmények között - szerepjátékok különböző témákban: „Mit tettem jól az adott helyzetben?"; "Melyek a jó / gonosz hatásai?" - iskolai szabályoknak megfelelő / nem megfelelő viselkedés megvitatásában való részvétel (együtt választva) - önértékelési gyakorlatok a tanult példák alapján - az erkölcsi értékeket tiszteletben tartó vagy megsértő magatartás elfogadás/elutasításának kinyilvánítása - csoportos beszélgetések bizonyos problémákkal küzdő társaikról (szociális, stb.), a történetek, a mindennapi élet konkrét példái alapján

2. A vallási értékekkel összhangban lévő együttműködés gyermekekkel és felnőttekkel ismert környezetben belül

III. és IV. osztály
2.1. felelősségi körök felvállalása azon csoportokon belül, amelyekhez tartozik - gyakorlatok a felelősségek közös megosztására azon csoportban, amelyekhez tartozik - szerepjáték felelősség felvállalására (család, iskola, baráti csoport stb.) - tanácsadás (elfogadás és adás), tanulás és ajándékozás szabályainak ismerete - a jótekonysági tevékenységekben való részvétel, a betegek és magányosok támogatása, az iskola és, a közösség más tagjaival stb. - osztálynapló készítése, olyan iskolai eseményekről amelyeken a tanulók szívesen vettek részt
2.2. A különböző csoportokon belüli sokféleség elemeinek leírása - felismerni és példázni azokat a elemeket, amelyek megkülönböztetik a csoportokat - osztályban megbeszélte történetek megértése, hogy milyen következményei vannak saját tetteinkre - gyakorlatok a tények / viselkedés / attitűdök hatásainak értékelésére, amelyek a történeteken alapuló, az emberek közötti különbségeket hangsúlyozzák; - szerepjátékok - különböző csoportokból származó gyermekekkel (etnikai, vallási, kulturális, társadalmi) pozitív viszonyok szimulációja - egyszerű irodalmi vagy vallásos szövegek meghallgatása/olvasása, amelyben a tolerancia megmutatkozik

3. A hétköznapi élet elemeinek aktív feltárása saját hitének szemszögéből

III. és IV. osztály
3.1. A vallási események fontosságának magyarázata a közösségi életben és a társadalomban

- néhány gondolat megfogalmazása a közösségi életben a fontos vallási eseményekről a vallásos-erkölcsi terület szavaival, képekkel vagy Bibliai szövegek olvasásával.
- a Megváltó életéből származó események és tanult Bibliai személyek képeinek bemutatása
- képeken alapuló események / ünnepek felismerése, Bibliai szövegekben, vallás és világ irodalomban
- megadott témában, képek alapján történetek elmesélése (rajzok, illusztrációk stb.)
- iskolai ünnepségek szervezése, dalok, hagyományos karácsonyi jelenetek, versek felhasználásával

3.2. A család és a közösség életét befolyásoló vallási tartalommal és jelentőséggel bíró különböző ünnepek és események szerepének magyarázata

- párbeszéd a nagy vallási ünnepek szerepéről és a családi vagy közösségi élet különleges hagyományairól
- munkacsoportokban a különböző témákban megvalósuló projektek kivitelezése („Hogyan tartjuk meg az ünnepekkel kapcsolatos népi hagyományokat vallási ünnepkörök során stb.)
- a vallási ünnepek és az ünnepnapok vagy a nem munkanapok közötti kapcsolat magyarázata
- a gyermekek, családjaik és közösségeik életéből származó releváns képek azonosítása különböző vallási eseményekről
- vallási töltetű hagyományos, népi dalok meghallgatása / elsajátítása
- rajzok, üdvözlőlapok, díszek, kollázsok stb. rajzolása vallási ünnepeken, különböző anyagok felhasználásával

Tartalmak

Tartalmi területek	III. és IV. osztály
Isten gyermeke vagyok	Mennyei Atyánk hozzánk fordul és szeretetéből magához hív: - Isten mindenkinek szól: gyermekhez, egyszerű halászhoz, a bűnőshöz - Isten ma is beszél velünk: Szentírásban szól hozzánk; beszél hozzánk más embereken keresztül (a pap, a vallás tanár, a hűséges emberek szavaival).
Mindenkor Istennel	A Mennyei Atyánk szeretete, amivel felénk fordul, megváltoztat minket: - megváltoztatja a testet és a léleket: gyógyulás Bethesda - a karakter megváltoztatása: Jakab (a kedvelt, csaló lesz, a csalót megcsalják, a csaló áldott lesz) József (a kényeztetett elkeseredett lesz, megalázott áldott lesz, az áldott mások áldása lesz)
Isten gondviselésében	A Mennyei Atya szeretete meghatároz: - legyünk szófogadók - bánjuk meg bűneinket - hibáinkat javítsuk ki - jó cselekedetekre törekedjünk
Ünnepeljünk együtt	Karácsony - A Mennyei Atya szava Jézus születésével kapcsolatos eseményekben: - Isten beszéde az alázatoshoz (Mária) - Isten beszél és vezeti az egyszerű embereket (pásztorok) - a Szentléleken keresztül beszél azokkal, akik várják az Ő megjelenését (Simeon és Anna) Húsvét: - Jézus szenvedésében megszólítja: azokat, akik nem helyesen viselkednek a templomban, az Isten házában (Virágok: megtagadják a kereskedőket); azokat, akik zavarosak és kétségbeesettek (Nagy csütörtök: az utolsó vacsora); a bűnbánó ember (Nagypéntek: a gonosz ember a kereszten) - Jézus Krisztus / feltámadt Jézus beszél: azokkal, akik őt keresik (Húsvét: Mária Magdolna); a reménytelenekkel (Húsvét: az Emmausi tanítványai).
A tanítási tartalmak elemeinek listája kiegészül egy sor túlnyomóan felekezeti típusú meghatározott elemek együttesével (imádságok, bibliai szövegek, vallásos énekek), melyeket javasunk minden évfolyam, osztály során feldolgozni. Ezeket nem kell olyan módon elemezni, mintha önálló tartalmi egységet képeznének, de módozatokat alkotnak a fent említett témák illusztrálására.	

Túlnyomóan felekezeti típusú elemek	III. és IV. osztály
Imádságok	Imádságok templomban való be- és kimenetelkor, rövid imádságok gyakorlása
Bibliai szövegek	Bibliai szövegek hallgatása: Máté 11, 28; Zsoltárok 31, 22a; Máté 7, 12; Lukács 2, 11a; Ézsaiás 43, 1b. A tartalmakat példázó, szemléltető ajánlott bibliai szövegek: - 1 Királyok 3, 1-21; Lukács 5, 1-11; Márk 2, 13-17 - János 5, 1-9. 14-15; Mózes 27, 1-33; 29, 1-30; 32, 23-33; Mózes 37. 39.; 41.; 50, 19-21. - Mózes 11, 28-32. 12, 1-9; Lukács 15, 11-24; Lukács 19, 1-10. - Lukács 1, 26-38. 46-56; Lukács 2, 1-20; Lukács 2, 21-40; Máté 21, 12-17; Máté 26, 20-30; Lukács 23, 33-49; János 20, 1-2. 11-18; Lukács 24, 13-35
Vallásos énekek	194, 392, 414, 445, 497 (számú énekek a Református Énekeskönyvből) Két kicsi kéz az Úrra néz Én nem vagyok gyalogos katona Kis telefonom van nekem

V. és VI. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és példák tanulási tevékenységekre

1. Sajátos valláserkölcsei viselkedési szabályok alkalmazása különböző élethelyzetekben

V. és VI. osztály
1.1. Elemezni vallásos jelentőségű, különböző élethelyzetekkel kapcsolatosan megfogalmazott véleményeket - gyakorlatok, melyek során meg kell határozni általános és vallásos megközelítésből azokat a fogalmakat melyekkel megismerkedtek: út, igazság, jóság, türelem, tisztelet, szabadság, értékek, szabályok, stb. - jellegzetes bibliai szövegek olvasása, tanulmányozása - jellegzetes, vagy vallásos tartalmú képek elemzése - Ábrám, Jakab és Ézsau életének eseményein alapuló didaktikai szimuláció - szemléltető didaktikai játékok, melyek kiaknázzák a gyermekek vallási szempontból fontos tapasztalatait (bizonyos erények megnyilvánulása az életükben: őszinteség, szelídség, jóság, türelem, bizalom, bátorság, veszteség, szégyen, fájdalom, szabadság, kiszabadulás stb.) - szövegek elemzése, amelyek különböző véleményeket mutatnak be vallásos tartalmú helyzetekkel kapcsolatban
1.2. Azonosítani a keresztyén ember felebarátaival szembeni legfontosabb kötelességeit, a bibliai szereplők példájának értékesítésével - személyes vagy mások jócselekedeteinek elmondása, melyek lényegesek az olyan kérdésekben, mint: az igazság kimondása, a tanácsok meghallgatása, a szelídség és a jóság megnyilvánulása, a türelem gyakorlása, tiszteletudó magatartás, stb. - a közösségvállalásról és a szociális érzékenységről szóló példák elemzése Ábrám, Ézsau és Jakab, Jézus történeteiben - bibliai szövegek tanulmányozása - szerepjáték „Hogy viselkedem ebben a szituációban...”, különböző lényeges kérdésekkel kapcsolatosan (a jó választása, másokkal szembeni magatartás, különféle előlényekkel szembeni magatartás stb.) - gyakorlatok saját adottságainak azonosítására rajzolás, párbeszéd, játékok stb. segítségével - hálaadó imádságot megfogalmazása - gyakorlatok a hálaadás módjainak elemzésére
1.3. Megfogalmazni - a tanár segítségével - keresztyén erkölcsi szabályokat különböző élethelyzetekhez kapcsolódóan - határozzanak meg kiscsoportokban és / vagy az osztály szintjén a tanár segítségével valláserkölcsei szempontból megfelelő viselkedési szabályokat különböző körülményekre, helyzetekre (iskola, család, templom, utca, természet, stb.) - a jelenléti szerződés illusztrálása (pl. „Az öt ujj szerződése”) - viselkedés értékelése gyakorlatok, az azonosított szabályok függvényében - a jelenléti szerződés magyarázata, olyan didaktikai módszerek segítségével, amelyek ösztönzik /fejlesztik a türelmet és az aktív hallgatást (pl. „Indiánok köre / beszélgetése”) - elemzési gyakorlatok különböző helyzetekben, mint például az erkölcsi és vallásos viselkedési szabályok betartása / megszegése (szerepjáték, elbeszélés, képek elemzése, filmek, rajzfilmek, stb.) - vegyen részt a felebarát szeretetének parancsolatán alapuló osztály-szabályok meghatározásában - párbeszéd a viselkedési szabályokról, az istentiszteleten való részvétel kapcsán - kommunikációs játékok: A haragunkat tiszteletudó szavak segítségével mutassuk ki, kerüljük a csúnya / durva szavakat

2. A vallási értékekkel összhangban lévő együttműködés gyermekekkel és felnőttekkel ismert környezetben belül

V. és VI. osztály
2.1 Gyakorolni egyes szerepeket azokban a csoportokban melyekhez tartozik - gyakorlatok a tanuló társadalmi szerepeinek / feladatainak a meghatározására, figyelembe véve, hogy milyen személyek játszanak fontos szerepet a keresztyén ember életében (szülők, lelkes, keresztszülők, gyülekezeti tag, barátok a gyülekezetből stb.) - az életút megalkotása, melyen megjelöli az élet fontos pillanatait és eseményeit - aktív részvétel különböző jellegű eseményeken az iskola, közösség, gyülekezet más tagjaival, stb. együtt (karitatív tevékenységek, imahét, ünnepélyek)

- kiosztani a kiscsoportos foglalkozásokon kapott feladatok elvégzéséhez szükséges, minden résztvevőre jól meghatározott feladatokat
- értékelő tevékenység: „Helyem a csoportban” (alapszintű önértékelés és feed-back)
- szerepek elfogadásának gyakorlása a tanulói csoportokon belül
- szerepjátékok: Értékek az ember életében
- önismereti gyakorlatok, különös hangsúllyal a saját, személyes értékek azonosítására

2.2. Leírni a társadalmi kapcsolatok és attitűdök típusait valláserkölcsei szempontból, konkrét / valós helyzetekből kiindulva

- párbeszéd a harag ellenőrzésének lehetőségeiről - elemi szinten
- pozitív én-kép és másokról alkotott vélemény kialakítására alkalmazható játékok, a bibliai szereplők életének példáján keresztül
- az áldáskívánás gyakorlása, az asszertív kommunikáció gyakorlása (pl. „A mosógép módszer”)
- a jókívánság, a bátorítás, a biztató, bátorító gesztusok gyakorlása energizáló játékok által
- a következő témájú beszélgetésben való részvétel: „Hogyan fizethetek a rosszért jóval?”, „Mit tanulhatok a társaimtól és ők mit tanulhatnak tőlem?”
- a hit különböző megnyilvánulási lehetőségeinek azonosítása, az iskolai és a közösségi / gyülekezeti élet valós helyzeteiből kiindulva
- prózai vagy verses formájú vallásos szövegek hallgatása, amelyekben az igazság, tisztelt, szelídség gondolata tükröződik
- képzelt történet az ember más dolgokkal és lényekkel való kapcsolatáról
- párbeszéd a csoporton belüli kapcsolatokról és magatartásokról, képek alapján

3. A hétköznapi élet elemeinek aktív feltárása saját hitének szemszögéből

V. és VI. osztály	
3.1. Elemezni a jelentőségét vallásos eseményeknek a közösség életében	- a gyülekezet vallásos eseményeihez kapcsolódó kérdések megfogalmazása - elbeszélés megfelelő tartalmú / tematikájú képekből kiindulva (pannók, illusztrációk, stb.), Ézsau, Jakab, Ábrám, Jézus életéből - imádságok, énekek, stb. tanulása, a bennük található kifejezések és szavak megmagyarázásával - képzelt történet az ember más dolgokkal és lényekkel való kapcsolatáról - egy interjú elkészítése, melynek alanya a család vagy a gyülekezet valamely tagja a következő témában: „A hit megvallása” / „Bizonyágtétel a mindennapi életben”
3.2. Bemutatni vallási ünnepek és események fontosságát, jelentőségét a család és a közösség életében	- aktív részvétel az ember életének fontos eseményeivel kapcsolatos beszélgetésben (születés, keresztelés, esküvő, haláleset, stb.) értékesítve a gyerekek személyes tapasztalatait - a gyerekek és családjaik életében meghatározó eseményeket ábrázoló képek elemzése (fényképek és fotó albumok, képek a közéletből, stb.) - bemutatni a különböző vallásos ünnepek jellegzetes vonásait (Jézus születése, Jézus feltámadása, Jézus mennybemenetele, stb.) - vallásos énekek hallgatása / megtanulása - részvétel az iskolai ünnepélyeken - az egyházi ünnepek alkalmával rajzok, képeslapok, kollázsok, díszek stb. készítése)

Tartalmak

Isten szeretetében

Tartalmi területek	V. és VI. osztály
Isten gyermeke vagyok	- Élet a szabadító Istennel: A szabadság jelentése; Szabad – szabadított - Tettek és következményeik - Értékes vagyok: Amiért értékes vagyok; Isten színe előtt mindannyian értékesek vagyunk - Viselkedés a közösségben: Viselkedési szabályok - Szolgálat a templomban és a közösségben: Isten és felebarátaim szolgálatában; Isten általam szólít meg másokat
Mindenkor Istennel	- Mózes találkozása Istennel: Engedelmisség és tisztelet – Engedelmeskedni - Isten megszabadítja népét a szolgaság házából: Isten

	segítségünkre jön; Bízni, hinni Isten hatalmában - Kivonulás – A hallgatás (az Istenre hallgatás) ajándéka: Bízni, hinni Isten gondviselésében; Gondviselés és vezetés - A Szövetség és a Tízparancsolat: A szabályok, normák és parancsolatok jelentősége és szerepe az életünkben; Isten szava és akarata vezet és összeköt Vele; Isten parancsolatainak beteljesülése - Jairus leányának feltámasztása: Istennek gondja van azokra, akik szenvednek és gyászolnak; Mit tehetek a szenvedőkért; Jézussal a szomorú pillanatokban - Zákeus: Az érzés, amit akkor érzünk, mikor mások megvetnek bennünket; Szégyen – bűn; Megbocsátás – Istentől kapott megbocsátás; Az Isten és felebarátaink iránt elkövetett bűnök megváltásának módjai - Hogyan viselkedem másokkal (Máté 7,12): Szeretem a felebarátomat; Isten képe a felebarátban – az ebből származó felelősségeim, feladataim - A farizeus és a vámszedő: Kevélység, büszke (arrogancia, önteltség, büszkeség, hiúság); Isten megszabadít a szegytől és a bűntől
Isten gondviselésében	- Mózes születése: Az Isten gondviselésén alapuló élet; Keresztény a megpróbáltatás pillanataiban - Mózes bűne és menekülése: Szégyen – Isten elől nem menekülhetsz, nem bújhatsz el; Felelősnek lenni, vállalni a felelősséget - Isten gondviselése a pusztában: Bízni Isten gondviselésében; Isten gondoskodásában, gondviselésében élek; Emberek, akiken keresztül nyilvánul meg Isten gondviselése - Az Ígéret Földjének kiképzése: A feladataink megvalósításához kapott segítség; Isten beteljesíti az ígéreteit - A béna meggyógyítása: Jézus megment; Másokkal való együttműködés – Másokon segíteni; Mi is lehetünk Isten eszközei - A filippi börtönőr megtérése: Az imádság hatalma; Isten gondomat viseli minden / bármilyen helyzetben; Megtérés - Sola Cristus – Jézus megszabadít: Csak a Jézusba vetett hitünk szabadíthat meg a bűneiktől és csak általa nyerhetünk bocsánatot - Hálaadó imádság: Hálás vagyok – Kinek legyek hálás; A hála, köszönet módjai
Ünnepeljünk együtt!	- Keresztelő János, aki előkészítette Jézus útját itt a földön - Ünnepre készülődés - A napkeleti bölcsek – A beteljesedett ígéret - Péter tagadása: Közösség Jézussal; A hit megvallása – A vallástétel formái - Péter találkozása a feltámadott Jézussal: A bűnök bocsánata; szabadítás – Esély egy új életre; A Jézus iránti szeretet megvallása és a kapott feladatokban való megerősítés; Jézussal a kudarcok után – A visszanyert önbecsülés - Gyógyítás az Ékes-kapuban: Az Istentől kapott hatalommal segíteni másokon; Isten hatalma a Szentlélek által van jelen a hívőkben; Üres kézzel is adhatsz valamit (Lelki ajándékokat kínálva is tudsz segíteni valakinek, nem csupán anyagi, tárgyi és mulandó dolgokkal)
A tanítási tartalmak elemeinek listája kiegészül egy sor túlnyomóan felekezeti típusú meghatározott elemek együttesével (imádságok, bibliai szövegek, vallásos énekek), melyeket javasunk minden évfolyam, osztály során feldolgozni. Ezeket nem kell olyan módon elemezni, mintha önálló tartalmi egységet képeznének, de módozatokat alkotnak a fent említett témák illusztrálására.	
Túlnyomóan felekezeti típusú elemek	V. és VI. osztály
Imádságok	Mi Atyánk”, az Úri imádság (Máté 6,9-13) Rövid hálaimádságok fogalmazásának gyakorlása
Bibliai szövegek	Bibliai szövegek hallgatása és tanulása: 2 Mózes 15,2.; Zsoltárok 107,8-9.; Zsoltárok 50,15.; Lukács 8,50a.; Ézsaiás 25,8.; Máté 7,12.

	A tartalmakat példázó, szemléltető ajánlott bibliai szövegek: 1 Mózes 47,1-12; 2 Mózes 1,1-2,10; 2 Mózes 2,11-25; 2 Mózes 3,1-15; 2 Mózes 4-5; 7,1-12,33; 2 Mózes 13,34-42; 13,17-14,29; 2 Mózes 15,22-27; 16,1-17,7; 2 Mózes 19,1-20,17; Józsué 1,1-2,22; Lukács 1,5-25; 1,57-66; Máté 2,1-11; Márk 2,1-12; Lukács 8,40-56; Lukács 19,1-10; Lukács 18,9-14; Márk 14,26-31, 66-72; János 21,15-19; Apostolok Cselekedetei 3,1-10; Apostolok Cselekedetei 16,11-40
Vallásos énekek	392, 430, 153, 201b, 235, 250 (számú énekek a Református Énekeskönyvből) Emeld fel a kezed és áldjad őt Kis szívem, kis szoba Isten szeret minden gyereket

VII. és VIII. osztály

Sajátos kompetenciák és példák tanulási tevékenységekre

1. Sajátos valláserkölcsi viselkedési szabályok alkalmazása különböző élethelyzetekben

VII. és VIII. osztály
1.1. Összehasonlítani különböző élethelyzetekkel kapcsolatosan megfogalmazott, vallási jelentőségű véleményeket - rövid szövegek olvasása/meghallgatása, a következő vallási témákban: minden ember egyediségéről, a vallási tanítások erkölcsi fontossága stb. - gyakorlatok az előforduló fogalmak/ kifejezések meghatározására: emberi szükségletek, Biblia, szentség, szófogadás, megtérés, megbocsátás - gyakorolni a szentírási szövegrészek kikeresését - azonosítani különböző helyzetekben, képeken és szövegekben József életét és Jézus gyógyításait parancsolatok beteljesülésére vonatkozó szempontjait - szövegek elemzése, melynek során meg kell fogalmazni egy adott helyzettel kapcsolatos személyes véleményt
1.2. Összefoglalni a keresztyén ember legfontosabb feladatait, felhasználva a bibliai szereplők példáját és a hétköznapiakból vet bizonyos helyzeteket - elemezni keresztyén szempontból egyes attitűdöket és viselkedéseket, kiindulva hétköznapi eseményekből, irodalmi szövegekből, bibliai szereplőket bemutató szövegekből, stb. - párbeszéd az emberek Istennel való kommunikációjának formáiról, József és a gyógyítások korában - párbeszéd az Istennel való kommunikációról: hallgatni a felolvasott bibliai tanítást, bibliaolvasás, imádság; esettanulmány: Mit mondana Istennek József és Jézus? - gyakorlatok, melyek során elemezni kell a különböző társadalmi helyzetekben érvényes viselkedési szabályok - elemezni képeket különböző tematikák szerint: „Hogyan tehetem jobbá a világot?”, „Az Istentől kapott segítség”, „Példa vagyok-e a környezetemben élőknek?” (a királyok korának eseményeinek margójára) - egész tanévre szóló ima terv készítése (Imádkozom a betegekért, akik szenvedésben élnek, stb.)
1.3. Elemezni annak a módját, ahogy a különböző élethelyzetekben alkalmazzuk a keresztyén erkölcsi viselkedési szabályokat - a társadalmi szabályokat és a parancsolatokat tartalmazó helyzetekre hozott példák - „Az öt új szerződése” módszer hatékonyságának az értékelése bibliai szereplők (József és Jézus) életének különböző helyzeteiben, majd az osztályközösségen belül, megfigyelve a szerződéshez való viszonyt különböző, az osztályban kialakuló helyzetekben. - részt venni az osztály rendszabályzatának / az osztály számára készült szabályok meghatározásában – „A szeretet alapelvei a mi közösségünkben” című plakát megtervezésében és illusztrációjában - érvek / ellenérvek megfogalmazásának gyakorlása a problémás helyzetek elemzésére, amelyek azokon a csoportokon belül alakultak ki ahová tartozik (pl. ABC módszer) - egy „Soli Deo Gloria!” című projekt kidolgozása interdiszciplináris tevékenységek keretében, tanári segítséggel: Vallás – Zenei és művészeti nevelés – Nyelv és kommunikáció - Természettudományok - szerepjáték: „Hogyan járok el egy bizonyos helyzetben?”, „Mit teszek, ha valaki azt mondja, tegyek valami rosszat / jót?”

2. A vallási értékekkel összhangban lévő együttműködés gyermekekkel és felnőttekkel ismert környezetben

VII. és VIII. osztály
2.1. Leírni a kapcsolati viselkedéseket, magatartásokat azokban a csoportokban, melyeknek tagja - feladatok gyakoroltatni olyan szerepeket, melyek jellemzőek különböző körülmények között végzett tevékenységekre (csoport tevékenységek, vallási tevékenységek, stb.) - néhány olyan történet meghallgatása, amelyek rávilágítanak az embertársainkkal való harmonikus együttélés példáira - a csoportban megjelenő konfliktus helyzetek leírása és a megszegett erkölcsi szabályok azonosítása - didaktikai játékok, a csoporton belüli pozitív légkör kialakulásának, fejlődésének elősegítésére - a csoportos értékelése és önértékelés - az „Indiánok köre” módszer alkalmazása a következőkre: megfigyelni az alkalmazott szabályokkal kapcsolatos magaviseletet; elemezni az elmúlt években tanult közösségformáló módszereket; értékelné az

osztálytársak tevékenységét és magaviseletét; alkalmazni önértékelési összefüggésben
- rövid mondatok /fogalmazások írása vallásos nevelés témáiban, egy konkrét helyzetből kiindulva, megadott szavak segítségével

2.2. Elemezni valláserkölcsi szempontból és egy konkrét helyzetből kiindulva bizonyos típusú társadalmi kapcsolatokat és attitűdöket

- párbeszéd a társadalmi kapcsolatok és attitűdök típusairól (együttműködés, verseny, szolidaritás, tolerancia, intolerancia, stb.), kiindulva történetekből, szemléltető képekből, anyagokból, filmekből, bibliai szövegekből, stb.
- nyugtató és nyugalmi üzeneteket tartalmazó bibliai gondolatok, zsoltárok vagy áldások elsajátítása
- fogalmazások írása a következő tematikával: „Isten segítségével mi is csodálatos dolgokat tehetünk”, „Ha segíteni tudok neked, akkor boldog és áldott vagyok”, „Áldásunkra van” – azzal a céllal, hogy csökkentse a gyerekek közötti negatív versenyt
- interdiszciplináris projektek készítése Vallás – Művészeti nevelés (pl. Díszítsük fel a szolidaritás plakátot); Vallás – Kommunikáció (a szolidaritás szlogenje, a tolerancia reklámja)
- gyakorolni az asszertív (szép szavakkal történő) és a bátorító kommunikációt, bátorító gesztusokat bizonyos körülmények között és helyzetekben
- új szabályokat alkotni az energetizáló játékokra, melyeknek célja a kölcsönös bátorítás és szolidaritás
- az erkölcsi normák akaratlagos megszegését tartalmazó helyzetek szemléltetése , és az ezt elkövető személy érzelmi állapotának leírása.

3. A hétköznapi élet elemeinek aktív feltárása saját hitének szemszögéből

VII. és VIII. osztály

3.1. Elemezni a közösség vallási eseményeibe való személyes bekapcsolódás és részvétel lehetőségeit

- vallási eseményekről szóló mondatok, rövid szövegek, fogalmazások kidolgozása, készítése
- egyházi énekek és imádságok megtanulása
- bibliai szövegek és a hit példaképeinek, bibliai szereplők életének jelentős eseményeinek tanulmányozása, olvasása
- szótárakban való keresés, egyes kifejezések jelentésének azonosítására, meghatározására
- vallási eseményekhez és ünnepekhez köthető népszokások elemzése
- vallási eseményekhez kötődő (képi) üzenetek kidolgozása
- iskolai és templomi ünnepeken való részvétel

3.2. Bemutatni a vallási ünnepek és a vallási események jelentőségét a hit fejlődésében

- megbeszélni, beszélgetni a vallási ünnepekről és az ezekhez kapcsolódó specifikus kérdésekről a család és közösség életében
- egyéni, vagy csoportos projektek készítése különböző tematikában (Jézus az élet ura, Áldott szokások, stb.)
- az egyházi ünnepek alkalmával üdvözlőlapok, díszek, kollázsok, stb. készítése
- a nagy egyházi ünnepekről szóló irodalmi szövegeket meghallgatása
- részt venni a közösség ünnepein
- egyéni, személyes és másokért (közbenjáró) mondott imádságok fogalmazásának gyakoroltatása

Tartalom

Isten uralma alatt

Tartalmi területek	VII. és VIII. osztály
Isten gyermekei vagyok	- Isten uralma alatt: Isten uralmának / hatalmának megfigyelése a világban - A kapott hatalom felhasználása: Hatalommal való visszaélés – Helyesen, haszonnal használni a kapott hatalmat - Kiért vagyok felelős: Felelősségek, feladatok - Közösségben élek – barátok: Barátaim iránti kötelezettségeim; Hogyan lehetek jó barát - Szolgálattevők Isten uralma alatt: Presbiterek, gondnok, kántor, szeretetmunkások a templomban – diakónusok, a szeretetszolgálatok munkatársai
Mindenkor Istennel	- Sámuel elhívása: Meghallani Isten hívását; Feladataim, felelősségeim; Egy gyermek, aki méltó Isten akarátának közvetítésére - Saul királysága: Engedelmisség és engedetlenség, valamint ennek következményei - Dávid királlyá választása: Az ember a látszat, megjelenés szerint választ, Isten az igaz értékeket keresi; Kritériumok, amelyek szerint megválasztod a barátaidat; Istennel a döntéshozatalban - Dávid és Góliát: Győzelem Istennel; Az emberek megítélése a külsőségek szerint – hibás, téves megítélés, az ebből származható veszélyek - Salamon bölcsessége: Istenzhez intézett kérések; Fontos dolgok az életben (vagyon, egészség, bölcsesség stb.); Kitől jön, származik a bölcsesség; Mire és hogyan használod a bölcsességet - Zebedeus fiainak kérdése Jézushoz: Elsőnek és utolsónak lenni; Első a mennyek országában az lehet, aki másoknak szolgált; Vágyaim és álmaim (kapzsi, birtoklási vágy, becsvágy, stb.); Hálára várás okai
Isten gondviselésében	- Honfoglalás – a választott nép hazát kap: Isten betartja tett ígéreteit; Viselkedésem, amikor kéréseim nem teljesülnek rövid időn belül - Gedeon: Isten szabadításra kijelölt választottjának lenni; A bírál az isteni gondviselés és szabadítás megvalósulásának eszközei; A személyi képességek önértékelése a feladatok teljesítésében - Saul és Dávid: Erő, uralkodási vágy, elvesztett kegyelem, féltékenységi; Személyes konfliktusok; Viselkedésem konfliktushelyzetben - Soli Deo Gloria! - Lázár feltámasztása: A csodák jelentőségé – A hit szerepe a csodákban; Istennek gondja van azokra, akik szenvednek, gyászolnak; Módoak a szenvedők vigasztalására; Dolgok és események, melyek Isten dicsőségét mutatják! - Szegény özvegyasszony két fillére: Istennek adott ajándék; A kevés sokszor több!; Isten a jókedvű adakozókat szereti; Nagylelkűség – “gyűjtsetek magatoknak kincseket mennyben” (Máté 6,20) - A mustármag példázata: Isten szavának gyümölcsei az emberekben; Isten országa bennünk és általunk növekedik – a növekedést is Isten adja (1Korintus. 3,6) - Soli Deo Gloria! - Közbenjáró imádság (másokért való imádkozás): Jézus az egyedüli közbenjáró Isten és ember között; Akikért imádkozom
Ünnepeljünk együtt!	- Mária adventje: Áldottnak lenni - Menekülés Egyiptomba: Isten védelmében; Megmentés - gondoskodás - Jézus bevonulása Jeruzsálembe: Alázatosság; Mennyei Királyság és földi királyság (az emberi elvárások és Isten akarata) - Jézus a zsidók királya – Jézus vagy Barabás?: Mások nyomására és a külsőségek alapján meghozott döntés; Az ilyen módon meghozott döntések következményei - Jézus mennybemenetele és eljövendő királysága

A tanítási tartalmak elemeinek listája kiegészül egy sor túlnyomóan felekezeti típusú meghatározott elemek együttesével (imádságok, bibliai szövegek, vallásos énekek), melyeket javasunk minden évfolyam, osztály során feldolgozni. Ezeket nem kell olyan módon elemezni, mintha önálló tartalmi egységet képeznének, de módzatokat alkotnak a fent említett témák illusztrálására.	
Imádságok	Kálvin János (Jean Calvin) imádsága Közbenjáró, másokért való imádságok fogalmazásának gyakorlása
Bibliai szövegek	Bibliai szövegek hallgatása és tanulása: 1 Sámuel 16,7c.; 1 Sámuel 15,22c.; 1 Királyok 2,3a.; Filippi 2,11.; János 11,25.; Máté 6,20.; 1 Korintus. 3, 6. A tartalmakat példázó, szemléltető ajánlott bibliai szövegek: Józsué 3; 6; Bírak 6-7; 1 Sámuel 3,1-21; 1 Sámuel 8,1-10,8; 1 Sámuel 16; 1 Sámuel 17,26-58; 1 Sámuel 18,6-14; 19,1-10; 1 Sámuel 20; 1 Sámuel 26; 1 Királyok 3,5-15; Lukács 1,39-45; Máté 2,13-15; János 11,1-44; Márk 10,35-45; Márk 12,41-44; Máté 6,1-4; Máté 13,31-32; Máté 21,1-11; Máté 27,15-26; Apostolok Cselekedetei 12,6-19; Apostolok Cselekedetei 1,4-14
Vallásos énekek	134, 81, 482, 191, 279, 172 (számú énekek a Református Énekeskönyvből) Az Úr a pásztorom, Pásztor Ő Jertek, dicsérjék együtt Áldjon meg téged, áldjon az Úr

X. és XI. osztály

Sajátos kompetenciák és példák tanulási tevékenységekre

1. Sajátos valláserkölcsei viselkedési szabályok alkalmazása különböző élethelyzetekben

IX. és X. osztály
1.1. Összehasonlítani különböző élethelyzetekkel kapcsolatosan megfogalmazott, vallási jelentőségű véleményeket - gyakorolni a szentírási szövegrészek kikeresését - azonosítani különböző helyzetekben, képeken és szövegekben József életét és Jézus gyógyításait parancsolatok beteljesülésére vonatkozó szempontjait - szövegek elemzése, melynek során meg kell fogalmazni egy adott helyzettel kapcsolatos személyes véleményt
1.2. Összefoglalni a keresztyén ember legfontosabb feladatait, felhasználva a bibliai szereplők példáját és a hétköznapiakból vet bizonyos helyzeteket - elemezni keresztyén szempontból egyes attitűdöket és viselkedéseket, kiindulva hétköznapi eseményekből, irodalmi szövegekből, bibliai szereplőket bemutató szövegekből, stb. - párbeszéd az emberek Istennel való kommunikációjának formáiról, József és a gyógyítások korában - párbeszéd az Istennel való kommunikációról: hallgatni a felolvasott bibliai tanítást, bibliaolvasás, imádság; esettanulmány: Mit mondana Istennek József és Jézus? - gyakorlatok, melyek során elemezni kell a különböző társadalmi helyzetekben érvényes viselkedési szabályok - elemezni képeket különböző tematikák szerint: „Hogyan tehetem jobbá a világot?”, „Az Istentől kapott segítség”, „Példa vagyok-e a környezetemben élőknek?” (a királyok korának eseményeinek margójára) - egész tanévre szóló ima terv készítése (Imádkozom a betegekért, akik szenvedésben élnek, stb.)
1.3. Elemezni annak a módját, ahogy a különböző élethelyzetekben alkalmazzuk a keresztyén erkölcsi viselkedési szabályokat - a társadalmi szabályokat és a parancsolatokat tartalmazó helyzetekre hozott példák - „Az öt új szerződése” módszer hatékonyságának az értékelése bibliai szereplők (József és Jézus) életének különböző helyzeteiben, majd az osztályközösségen belül, megfigyelve a szerződéshez való viszonyt különböző, az osztályban kialakuló helyzetekben. - részt venni az osztály rendszabályzatának / az osztály számára készült szabályok meghatározásában – „A szeretet alapelvei a mi közösségünkben” című plakát megtervezésében és illusztrációjában - érvek / ellenérvek megfogalmazásának gyakorlása a problémás helyzetek elemzésére, amelyek azokon a csoportokon belül alakultak ki ahová tartozik (pl. ABC módszer) - egy „Soli Deo Gloria!” című projekt kidolgozása interdiszciplináris tevékenységek keretében, tanári segítséggel: Vallás – Zenei és művészeti nevelés – Nyelv és kommunikáció - Természettudományok - szerepjáték: „Hogyan járok el egy bizonyos helyzetben?”, „Mit teszek, ha valaki azt mondja, tegyek valami rosszat / jót?”

2. A vallási értékekkel összhangban lévő együttműködés gyermekekkel és felnőttekkel ismert környezetben

IX. és X. osztály
2.1. Leírni a kapcsolati viselkedéseket, magatartásokat azokban a csoportokban, melyeknek tagja - didaktikai játékok, a csoporton belüli pozitív légkör kialakulásának, fejlődésének elősegítésére - a csoportos értékelése és önértékelés - az „Indiánok köre” módszer alkalmazása a következőkre: megfigyelni az alkalmazott szabályokkal kapcsolatos magaviseletet; elemezni az elmúlt években tanult közösségformáló módszereket; értékelni az osztálytársak tevékenységét és magaviseletét; alkalmazni önértékelési összefüggésben - rövid mondatok /fogalmazások írása vallásos nevelés témáiban, egy konkrét helyzetből kiindulva, megadott szavak segítségével
2.2. Elemezni valláserkölcsei szempontból és egy konkrét helyzetből kiindulva bizonyos típusú társadalmi kapcsolatokat és attitűdöket - az erkölcsi normák akaratlagos megszegését tartalmazó helyzetek szemléltetése , és az ezt elkövető személy érzelmi állapotának leírása. - fogalmazások írása a következő tematikával: „Isten segítségével mi is csodálatos dolgokat tehetünk”, „Ha segíteni tudok neked, akkor boldog és áldott vagyok”, „Áldásunkra van” – azzal a céllal, hogy csökkentse a gyerekek közötti negatív versenyt - interdiszciplináris projektek készítése Vallás – Művészeti nevelés (pl. Díszítsuk fel a szolidaritás plakátot); Vallás – Kommunikáció (a szolidaritás szlogenje, a tolerancia reklámja) - gyakorolni az asszertív (szép szavakkal történő) és a bátorító kommunikációt, bátorító gesztusokat

bizonyos körülmények között és helyzetekben

- új szabályokat alkotni az energetizáló játékokra, melyeknek célja a kölcsönös bátorítás és szolidaritás

3. A hétköznapi élet elemeinek aktív feltárása saját hitének szemszögéből

IX. és X. osztály
3.1. Elemezni a közösség vallási eseményeibe való személyes bekapcsolódás és részvétel lehetőségeit - egyes vallásos kifejezések jelentésének azonosítására, meghatározására - vallási eseményekhez és ünnepekhez köthető népszokások elemzése - vallási eseményekhez kötődő (képi) üzenetek kidolgozása - iskolai és templomi ünnepeken való részvétel
3.2. Bemutatni a vallási ünnepek és a vallási események jelentőségét a hit fejlődésében - képeslapok, díszítések, kolázsok készítése - a keresztyén ünnepekkel kapcsolatos irodalmi szövegek meghallgatása - részvétel a közösségi vallásos ünnepeken - imádságok gyakorlása- közbenjáró imádság - különböző témákkal kapcsolatos projektek készítése csoportban

TARTALOM

Isten uralma alatt

Tartalmi területek	IX. és X. osztály
Isten gyermeke vagyok	Közösségben élek – a barátok: A barátok iránti kötelességek; Hogyan lehetek jó barát -Jézus országának a szolgálói: A közösség „vénei”, presbiterek, kántor, diakónusok – szeretetmunkások.
Mindenkor Istennel	Dávid és Góliát: Győzelem Istennel; Az emberek értékelése a külsőségek alapján– téves értékelés, ennek a következményei . - Salamon bölcsessége: Istenhez szóló mádságok; Életünk legfontosabb értékei (gazdagság, egészség, bölcsesség, stb.) Kitől kapjuk a bölcsességet? Hogyan használod fel a bölcsességedet? - Zebedeus fiainak kérdése Jézushoz: Légy első vagy utolsó?; a Mennyei országában az első, aki szolgál a másoknak. Kívánságaim és álmaim (uralkodási vágy, telhetetlenség, ambíció,, stb.) Miért várok el elismerést ?
Isten gondviselésében	Lázás feltámasztása: A csodák szerepe – A csodákban való hit fontossága; Isten gondoskodik a szűkölködőkről és a gyászolókról; A szenvedők vigasztalásának módjai; Események amelyek Jézus dicsőségét bizonyítják! AZ özvegyasszony két fillére: Isten ajándékai; Sokszor a kevesebb több; Isten szereti a jókedvű adakozót; A nagylelkűség – Gyűjtsetek kincseket a mennben !“(Matei 6,20) - A mustármag példázata Isten szavának gyümölcsei az emberekben; Isten országa bennünk és velünk növekszik –A fejlődés Istentől van (1 Cor. 3,6) - Soli Deo Gloria! - A közbenjáró imádság: IJézus az egyedüli közbenjáró Isten és ember között; Azok a személyek, akikért én imádkozom.
Ünnepeljünk együtt	- Jézus a zsidók királya – Jézus vagy Barabbás?; A mások nyomására és hatására hozott döntés; Ennek a döntésnek a következményei. - Jézus mennbemenetele; A Mennyei ország
A tanítási tartalmak elemeinek listája kiegészül egy sor túlnyomóan felekezeti típusú meghatározott elemek együttesével (imádságok, bibliai szövegek, vallásos énekek), melyeket javasunk minden évfolyam, osztály során feldolgozni. Ezeket nem kell olyan módon elemezni, mintha önálló tartalmi	

egységet képeznének, de módokat alkotnak a fent említett témák illusztrálására.	
Imádságok	Kálvin János (Jean Calvin) imádsága Közbenjáró, másokért való imádságok fogalmazásának gyakorlása
Bibliai szövegek	Bibliai szövegek hallgatása: 1 Kir 2,3a.; Filippi 2,11.; Ján.11,25.; Máté 6,20.; 1 Kor. 3, 6. A tartalmakat példázó, szemléltető ajánlott bibliai szövegek: Luk 1,39-45; Máté 2,13-15; Ján 11,1-44; Márk 10,35-45; Márk12,41-44; Máté 6,1-4; Máté 13,31-32; Máté 21,1-11; Máté 27,15-26; Ap. Csel. 12,6-19; Ap. Csel.1,4-14
Református énekek	134, 81, 482, 191, 279, 172 (A Református Énekeskönyvből)

Módszertani ajánlás

A módszertani útmutató a tanárok munkáját segíti a tananyag leadásában, az osztályteremben a tanítás-tanulás-értékelés megtervezésében és megvalósításában, a *Vallás* tantárgy jellegzetességeinek megfelelően. A tanuló életkorának megfelelő módszerekkel tanulhatja meg azt, ami a korosztályának megfelelő harmonikus fejlődéshez, illetve az iskolai követelmények teljesítéséhez szükséges. Ebben az életkorban a tanárnak rendszeresen követnie kell a különböző tantárgyak közötti kapcsolatok kiépítését, és megfelelő jelentés tartalmú kapcsolódásokat kell létrehoznia a valós életre való felkészüléshez.

Oktatási stratégiák:

A *Vallás* tantárgy formatív tulajdonságainak kihasználása olyan oktatási stratégiák használatát segíti elő, amelyek a tudás fokozatos felépítését hangsúlyozzák, a tananyag rugalmas és többirányú megközelítésével, és a diákok azon képességének fokozatos kifejlesztésével, hogy a szóbeli és cselekvésbeli viselkedést önállóan értékeljék, és ezt különböző, számukra ismerős élethelyzetekben alkalmazzák.

A *Vallás* tantárgy gyakorlatias, alkalmazható jellege a tárgyalt korosztály esetében egy változatos módszertani keret alkalmazását kívánja meg, amely a hagyományos és a modern módszereket ötvözi oly módon, hogy ezek a diákok kommunikációs képességeit fejlesszék, és olyan tanulási környezetet hozzanak létre, amely erkölcsösségén és vallásosságán alapul, és amely olyan viselkedésmódok

kialakítását támogatja, mint a bizalom, a másság tisztelete, az önmagunkhoz és másokhoz való pozitív viszonyulás, melyek az erkölcsi-vallásos értékek elsajátítását segítik elő.

A Vallás tantárgy körében végzett tevékenységekhez ajánlott **tanítási-tanulási módszerek** elsősorban a következőkre vonatkoznak:

- Tapasztalaton alapuló megfigyelés és tanulás különböző kategóriába tartozó képsorozatok megtekintéséből kiindulva (erkölcsi tartalmú illusztrációk, a saját, illetve a család vallási életét bemutató fotók, templomi szertartásokra és tevékenységekre vonatkozó képek stb.);
- Esettanulmányok, valós vagy képzelt helyzetek elemzésével, a diákok tanulmányi- és életeseményei alapján;
- Szerepjátékok különböző témákkal és dramatizálás a vallás tárgykörébe tartozó sajátos mozzanatok azonosításához, eltérő értékrendű csoportokon belüli helyzetek kritikus elemzéséhez és értékeléséhez vagy erkölcsi-vallási jellegű gyakorlatok elsajátításához;
- Párbeszéd a különböző vallásos értékek mindennapi életbe történő átültetési módozatainak azonosításáért a diákokkal közösen, kiemelve a bibliai személyeknek, illetve a különböző erkölcsi tartalmú elbeszélések szereplőinek stb. erkölcsi jellemzőit;
- Problematizált tanulás, a diákok bevonása egyszerű probléma-helyzetek megoldásába, erkölcsi jellegű kérdéskörök és események bemutatása alapján;
 - Portfólió módszerének alkalmazása különböző témákban, amely lehetővé teszi a csoportmunkát valamint az együttműködési készségek fejlesztését: rajzok, kollázsok, rövid szövegek, "könyvek", képek vagy fényképek gyűjteményének elkészítése stb.

A fent leírt módszerek alkalmazása különféle oktatási eszközök használatát feltételezi, különösen azoknak, amelyek intuitív, szemléltető jellegűek, és lehetővé teszik a tevékenység különböző szervezési formáinak váltakozásához (egyéni, kis csoportokban, frontális), sajátos vallási tevékenységeket végezve (történetek olvasása, Imádságok, szövegek és vallási dalok, énekek, stb.). A tanulók bevonása a különböző, tanórán kívüli tevékenységekbe, kiegészítik és gazdagítják a vallás tanítását. Ezért ajánlott, hogy a vallástanár megfelelő oktatási segédeszközöket használjon: szemléltető rajzok, a témákhoz illeszkedő zsetonok, oktatási szoftver, CD-k és DVD-k filmekkel, bemutatók készítése, játékok (kockák, rejtvények stb.) a javasolt tartalomhoz igazítva; irodalmi gyűjtemények a dalszövegekből és prózákból, ünnepekhez kötődő dalok és leckék támogatásához; rajzok; a didaktikai játékok során alkalmazható játékok.

Hogyan és hol lehet tehát oktatási tevékenységeket szervezni a Vallás tantárgy keretében?

A vallás órák nemcsak osztály termi tevékenységeket foglal magában. A vallási oktatás sajátossága révén különböző tanulási kontextusokban szervezhető, amelyek ösztönzik a tanulókat, az aktívan rész vételre és fenntartva a tanulók vallás iránti érdeklődését.

- Tanuljunk az osztályban! A tanár az osztályteremben különböző oktatási-tanulási tevékenységeket szervezhet a diákoknak: szabványos leckék új témák bemutatásával, találkozók a vallási élet meghatározó személyiségeivel, beszélgetések a vallásról szülőkkel és a közösség más tagjaival stb.
- Látogassunk templomokat! A templom olyan tér, amelynek különlegesen magas a nevelési értéke a vallásóra esetében. A tanár templomlátogatásokat szervezhet különböző alkalmakkor és különböző célokkal: vegyenek részt egyházi szertartásokon és figyeljék meg azokat, folytassanak vallási témájú beszélgetéseket a lelkésszel, vagy keressék fel azért, hogy szervezzenek együtt a közösség számára fontos eseményeket vagy a közösség tagjait segítő tevékenységeket. Az ökumenizmus jegyében ajánlott más felekezetek templomainak meglátogatása is.
- Menjünk máshova az iskolán kívül! A vallástanár a diákjaival más iskolán kívüli környezetben is végezhet oktatási tevékenységet, mint például: mozilátogatás jelentős vallásos témájú filmek megtekintése céljából, múzeumlátogatások, utcai, parkbeli séták az emberek viselkedésének megfigyelésére, valamint a vallási erkölcs szempontjából történő elemzésére.
- Menjünk tematikus kirándulásokra! A vallástanár kirándulásokat szervezhet a diákoknak olyan útvonalakon, amelyek különböző templomokat és más, a helyi közösség vagy a környék szempontjából fontos egyházi létesítményeket foglalnak magukba. Itt beszélgetéseket szervezhet a templom, a környék szakértőivel, párbeszédet indíthat egyes lelkipásztorokkal, és kérheti a diákoktól a

Az értékelés szempontjai

A felmérés, értékelés az oktatási folyamat szerves részét képezi. Elsősorban modern felmérési módszerek használata javasolt: a diákok viselkedésének folyamatos megfigyelése, a személyi fejlődésre való összpontosítás, olyan projektek létrehozása, amelyek hasznosítják a tanulók által elsajátított adatokat, ugyanakkor bátorítja értékeik és magatartásuk fejlődését, természetes, szinkretikus, koruknak megfelelő környezetben. Ajánlott, hogy a felmérés ne az osztály szintjén, hanem általános standardoknak megfelelően történjen.

A felmérés folyamata a diákok nem formális és informális tanulási élményeinek és az elsajátított kompetenciáinak elismerésére fektet hangsúlyt. A diákok fejlődését rögzíteni kell, annak folyamatáról a szülőknek be kell számolni. Az oktatási tevékenység keretében követni, bátorítani és értékesíteni kell minden egyes diák fejlődését kompetenciáinak elismerésére fektet hangsúlyt. A diákok fejlődését rögzíteni kell, annak folyamatáról a szülőknek be kell számolni.

Munkacsoport

Név	Tanintézmény
Dobri Edit	„Molnár Józsiás” Általános Iskola - Kézdivásárhely
Dr. Kinda Eleonóra	„Székely Mikó” Kollégium- Sepsiszentgyörgy
Bakó Erika	Speciális Iskola- Sepsiszentgyörgy
Demény Márta	Speciális Iskola- Sepsiszentgyörgy
Bokor Attila	Kovászna Megyei Tanfelügyelőség
Deregán Szidónia	Speciális Iskola - Sepsiszentgyörgy